

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET

Petra Šerbedija

Tvorba umanjenica u govoru Podravskih Sesveta
(DIPLOMSKI RAD)

Rijeka, 2015.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kroatistiku

Petra Šerbedija

Matični broj:

19592

Tvorba umanjenica u govoru Podravskih Sesveta

DIPLOMSKI RAD

Diplomski studij: Hrvatski jezik i književnost

Mentor: dr. sc. Silvana Vranić, red. prof.

Rijeka, 3. rujna 2015.

Mojim roditeljima – bez kojih ovo ne bi bilo ostvareno,

te svim ostalima koji su mi bili velika podrška tijekom studija.

Sadržaj

1.	Uvod	5
2.	Cilj rada, metodologija	6
3.	Kajkavsko narječje	8
3.1.	Karta kajkavskoga narječja	10
4.	Podravski dijalekt	11
4.1.	Prostiranje	11
4.2.	Karta podravskoga dijalekta	12
4.3.	Podjela podravskoga dijalekta	13
4.3.1.	Govor Podravnih Sesveta	14
4.3.2.	Fonologija	15
4.3.3.	Morfologija	17
5.	Tvorba imenica s teorijskoga gledišta	18
5.1.	Umanjenice	19
5.2.	Tvorbena analiza umanjenica	20
5.2.1.	Umanjenice od imenica muškoga roda	21
5.2.2.	Umanjenice od imenica ženskoga roda	25
5.2.3.	Umanjenice od imenica srednjega roda	30
6.	Rječnik	32
6.1.	Uvodne napomene	33
6.2.	Popis odrednica	34
7.	Zaključak	47
8.	Sažetak	49
9.	Ključne riječi	49
10.	Popis literature	51
11.	Prilozi	53
11.1.	Ogled govora Podravnih Sesveta	53

1. Uvod

Jezičnome bogatstvu hrvatskoga jezika pridonose njegova tri narječja – štokavsko, čakavsko i kajkavsko. Svako od navedenih narječja u sebi sadrži niz specifičnih značajki koje ga razlikuju od druga dva, kao i niz podudarnih osobitosti u dvama ili trima narječjima. U svakom narječju postoji mnoštvo manjih podsustava, odnosno dijalekata koji se međusobno razlikuju.

Hijerarhijski najviši rang razlikovnosti su alijeteti. Njima se narječje identificira kao jezični sustav sa svojim povijesno-jezičnim, geografskim ili socijalnim identitetom. Alijetete možemo definirati kao razlikovnost najvišega ranga prema kojemu se određeni podsustav razlikuje od ostala dva podsustava. Oni određuju jezičnu individualnost jednoga od podsustava unutar hrvatskoga jezika. Upitno-odnosne zamjenice *što*, *ča* i *kaj* najprepoznatljiviji su primjer tih jezičnih značajki. Jezične činjenice nižega razlikovnoga ranga nazivamo alteritetima i oni su svojstveni određenim dijalektima ili njihovim dijelovima. Upravo su oni ti koji govore o povezanostima među sustavima hrvatskoga jezika. Osim alijeteta i alteriteta postoje i arealne značajke koje obilježavaju konkretne sustave u određenome arealu. Najmanju snagu dokazivanja pripadnosti imaju lokalne značajke koje su svojstvene samo na jednome području, a to su obilježja skupine govora ili jednoga konkretnoga idioma.

Na temelju izdvojenih jezičnih značajki, odnosno njihovom analizom, u dijalektologiji se potvrđuje pripadnost pojedinoga govora određenomu narječju i njegovim podjedinicama.

2. Cilj rada, metodologija

Cilj je rada pod nazivom *Tvorba umanjenica u govoru Podravske Sesvete* utvrditi način tvorbe umanjenica u mjesnome govoru Podravske Sesvete koji pripada podravskome dijalektu kajkavskoga narječja¹. Izdvojenim primjerima prikazat će se tvorba umanjenica od imenica svih triju rodova. Osim utvrđivanja načina tvorbe bit će promatrane i glasovne promjene do kojih dolazi pri tvorbi umanjenica. Bez obzira na to što je naglasak na utvrđivanju načina tvorbe umanjenica, važno će biti istražiti fonološka i morfološka obilježja mjesnoga govora radi vjerodostojnije potvrde pripadnosti podravskome dijalektu. Nakon tvorbene analize i utvrđivanja tvorbenoga načina pristupit će se leksikografskoj izradi rječnika umanjenica.

Mjesni je govor Podravske Sesvete do sada dijalektološki istražen i opisan u okviru križevačko-podravske kajkavske govora s naglaskom isključivo na frazeološkoj građi. Terenskim se istraživanjem te opisivanjem jezičnih značajki sesvetskoga govora bavila Jela Maresić, a dobivene je rezultate i zapažanja objavila u koautorstvu s Mirom Menac-Mihalić u knjizi *Frazeologija križevačko-podravske kajkavske govora s rječnicima* u izdanju Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje.

Terenskim je istraživanjem, koje je provedeno u svrhu pisanja ovoga rada, prikupljena građa, a dobiveni su podatci iskorišteni u opisu fonoloških i morfoloških obilježja mjesnoga govora te načina tvorbe umanjenica. Istraživanje je provedeno metodom usmjerenoga ispitivanja, koje je zabilježeno snimanjem zvučnoga zapisa. Ispitanik je Ivan Šerbedija (r. 1964.), stanovnik Podravske Sesvete, gdje je rođen i živi sa svojom obitelji. Nakon istraživanja provedena na

¹ Na temelju podataka koji su prikupljeni terenskim istraživanjem, istražene su alijetne i alteritetne značajke, odnosno značajke najvišega i nižega hijerarhijskoga ranga kojima se u dijalektologiji potvrđuje pripadnost pojedinog govora višem sustavu te je analizom tih podataka utvrđena pripadnost govora Podravske Sesvete kajkavskome narječju i njegovu podravskom dijalektu (Šerbedija, 2013).

terenu i snimanja zvučnoga zapisa, isti je transkribiran, a potom korišten za ekscerpiranje podataka te utvrđivanje načina tvorbe umanjenica.

Na početku rada ukratko je dan prikaz kajkavskoga narječja, opisane su njegove značajke i posebitosti u odnosu na ostala dva narječja. Nakon kajkavskoga narječja, kao polazišta u proučavanja, pristupa se jednomu njegovu podsustavu, točnije podravskome dijalektu. Opisano je njegovo prostiranje unutar kajkavskoga narječja radi boljega percipiranja. Da bismo došli do mjesnoga govora Podravske Sesvete – koji je u središtu ovoga istraživanja, potrebno je bilo objasniti podjelu dijalekta na manje podsustave.

Središnji dio rada odnosi se na mjesni govor Podravske Sesvete unutar kojeg su na makroplanu opisane fonologija i morfologija. Rad se detaljnije bavi tvorbom riječi, odnosno umanjenica. Detaljno je prikazana tvorbeni analiza umanjenica od imenica svih triju rodova, a dobiveni se rezultati provedena istraživanja donose u zaključku.

Posljednja cjelina koja se izdvaja u ovome radu je rječnik umanjenica u kojemu je dan abecedni prikaz leksikografski obrađenih umanjenica koje su zabilježene u mjesnome govoru Podravske Sesvete.

3. Kajkavsko narječje

O kajkavskome je narječju prvi pisao Lukjanenko koji je 1905. godine svoja zapažanja objavio u sintetskom djelu pod nazivom *Kajkavsko narječje*, koje se smatra prvom monografijom o kajkavštini. Stjepan Ivšić objavljuje *Jezik Hrvata kajkavaca* 1936. godine za koji Mijo Lončarić (1996) tvrdi da je „polazište u proučavanju kajkavskih govora“. Nadalje, o kajkavštini, odnosno njenome podrijetlu, pisao je i Zvonimir Junković, koji je svoje teze objavio u djelu *Jezik Antuna Vramca i podrijetlo kajkavskoga dijalekta*. Junković u ovome djelu odbacuje Ramovševu tezu o kajkavštini kao dijelu slovenskoga jezika te daje kritiku svih dosadašnjih teorija. Velik doprinos u podjeli kajkavskoga narječja dao je Dalibor Brozović koji se pri klasifikaciji kajkavskih dijalekata oslanjao na ranije podjele, onu Aleksandra Belića koji je kajkavštinu podijelio prema refleksima psl. **tj* i **dj* te Ivšićevu podjelu prema razvoju akcentuacije. Brozović je kombinirajući navedena dva kriterija (Belićev konsonantski i Ivšićev akcenatski) kajkavsko narječje klasificirao u šest dijalekata: *zagorsko-međimurski*, *turopoljsko-posavski*, *križevačko-podravski*, *prigorski*, *donjosutlanski* (kajkavizirani dijalekt doseljenih čakavaca) te *goranski* (usp. Lončarić, Celinić, 2010: 84).

Pri klasifikaciji kajkavskih dijalekata uzimaju se u obzir akcenatske značajke, koje su ujedno i najvažnije. Najveći doprinos proučavanju kajkavske akcentuacije svojim istraživanjima dao je Ivšić. Istraživanjem je došao do zaključka kako postoji osnovna kajkavska akcentuacija, koju obilježavaju metatonijski novi akcenti – akut i cirkumfleks u određenim gramatičkim i tvorbenim kategorijama. Uzimajući u obzir akcentuaciju, ali i sudbinu metatonijskoga cirkumfleksa, Ivšić je kajkavske govore kategorizirao na konzervativne i revolucionarne. Konzervativni govori bili bi oni koji čuvaju

staro mjesto akcenta, ali u njima metatonija² nije obavezna. Tim bi govorima pripadali: *zagorsko-međimurski govori* – koji imaju sačuvan metatonijski akcent i zadržani kratkosilazni akcent te akut na finalnome slogu i *donjosutlanski govori* – koji generalno nemaju metatonijski akcent, ali čuvaju završni kratkosilazni akcent te akut. Revolucionarne govore obilježava i metatonija i metataksa³. U te se govore ubrajaju *turopoljsko-posavski govori* – koji provode metataksu metatonijskoga akcenta te zadržavaju kratkosilazni akcent i akut na kraju riječi i *križevačko-podravski govori* – koji su najrevolucionarniji. Ti govori imaju uzlazni akcent, metatonijski akut i metataksu kratkosilaznoga akcenta te fiksirano mjesto siline na predzadnjoj mori i iz tog razloga nema duljina (usp. Lončarić, 1985: 289).

Kajkavski su govori prepoznatljivi po svojoj *umekšanosti* koja se očituje u akcentuaciji. Kajkavska se akcentuacija u mnogome razlikuje od one preostalih dvaju narječja, štokavskoga i čakavskoga, a Ivšić je objasnio zašto je tome tako. „Kajkavska je artikulacija neakcentovanih vokala obično mnogo labavija od štokavske, jer se silina koncentrira na akcentovanom vokalu. Zbog toga neakcentovani vokali postaju skloni za različite redukcije, a akcentovani, ako su iskonski i kratki, često se manje ili više produlje, pa već po tome kajkavski govor izlazi nešto malo mlitaviji od štokavskoga“ (1996: 49). Osnovna je kajkavska akcentuacija po svom inventaru troakcenatska i sastoji se od tri naglasaka s nenaglašenom duljinom u slogovima ispred naglasaka. Govorimo o jednom kratkom naglasku i dvama dugim. Prema Ivšiću (1996) se naglasci

² Metatonija je promjena naglasaka na istome mjestu. Pri unakrsnoj metatoniji stariji kajkavski akcent $\hat{}$ na svim slogovima osim posljednjega prelazi u \sim i obrnuto, stariji akcenat \sim na svim slogovima prelazi u $\hat{}$ npr. *mêso* > *mêso* i *vêže* > *vêže* (usp. Ivšić, 1996: 59).

³ Metataksa je promjena gdje dolazi do pomaka naglasnoga mjesta. Može se vršiti u dva pravca: prema početku riječi ili prema svršetku riječi. Ako se vrši prema početku riječi tada je progresivna, a ako se pak vrši prema svršetku tada je regresivna npr. *pösekël* < *posêkel*: *posêkli* i *jägöda* > *jagöda* (usp. isto).

bilježe na sljedeći način: ˘ (kratki), ˆ (dugosilazni, cirkumfleks), ˇ (dugouzlazni, akut).

3.1. Karta kajkavskoga narječja

Lončarić, Mijo. 1990: *Kaj – jučer i danas: ogledi o dijalektologiji i hrvatskoj kajkavštini*, Zrinski, Čakovec.

4. Podravski dijalekt

Podravski je dijalekt u okviru frazeoloških istraživanja križevačko-podravskih govora opisan 2008. godine u knjizi Jele Maresić i Mire Menac-Mihalić *Frazeologija križevačko-podravskih govora s rječnicima*.

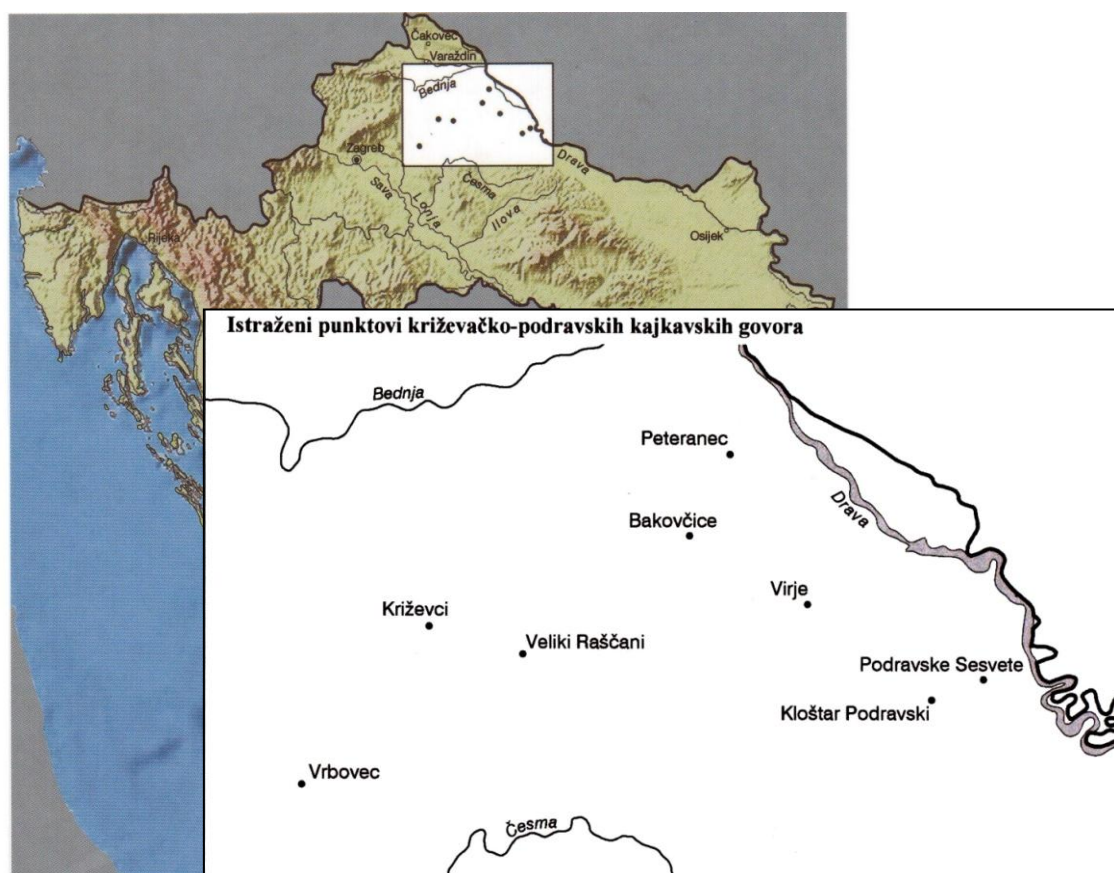
4.1. Prostiranje

Podravski kajkavski dijalekt ima rubni položaj unutar kajkavskoga narječja i tome je tako iz više razloga. Prvi se razlog odnosi na geografski položaj, odnosno njegovo prostiranje. Dijalekt je, naime, smješten na sjeveroistoku kajkavskoga područja. Puntovi koji se nalaze istočno od Koprivnice, a pripadaju tom dijalektu su: Botovo, Drnje, Sigetec, Koprivnički Bregi, Novigrad Podravski, Miholjanec, Rakitnica, Hampovica, Šemovci, Sveta Ana, Mičetinac, Đurđevac, Kalinovac, Ferdinandovac, Podravske Sesvete te ostala manja mjesta. Na sjeveru se dijalekt prostire uz rijeku Dravu i pripadaju mu svi govori prekodravlja, gdje se izdvajaju veća mjesta: Gola, Novačka, Gotalovo i Repaš. Nadalje, podravski dijalekt graniči s mađarskom granicom, ali ne završava na njoj već je prelazi. U susjednoj se Mađarskoj nalazi nekoliko mjesta u kojima se govori podravskim govorom, a to su: Brežnica, Belovar, Vizvar, Rasinja, Boljevo, Baboča, Lukovišće i ostala mjesta. Jedan je od razloga širenja podravskih govora na mađarski prostor, možemo pretpostaviti, vrijeme turskih napada i bježanje naroda koji je svoj identitet – jezik odnio sa sobom, a svakodnevnom ga komunikacijom održao do današnjih dana. Drugi razlog rubnosti položaja su govori koji pripadaju novijim migracijama i samim time miješanim govorima, a nalaze se u okolici Staroga Gradca. Pitomača i uža okolica pripadaju sjevernomoslavačkom, a Kloštar Podravski i uža okolica glogovničko-bilogorskom dijalektu.

Iz navedenoga je vidljivo da se podravski dijalekt prostire na nekompaktnom prostoru na kojem je teško očuvati svojstvenost. Njegova je specifičnost to što na sjeveru graniči s drugim jezikom – mađarskim, a na jugu sa štokavskim narječjem na potezu od Virovitice do Bjelovara. Nekompaktnosti pridonosi i činjenica da se u okolici Koprivnice nalaze dva štokavska otoka.

4.2. Karta podravskoga dijalekta

Maresić, Jela i Menac-Mihalić, Mira. 2008: *Frazeologija koprivničko-podravskih kajkavskih govora s rječnicima*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb.

4.3. Podjela podravskoga dijalekta

Iz prethodno opisanoga poglavlja razvidno je kako su podravski kajkavski govori sjedinili područje koje ni u kome pogledu nije kompaktno. Naime, ti su govori rašireni i dotiču prostore na kojima se miješaju s drugim govorima, što je jeziku, odnosno govoru kao živoj supstanci vrlo svojstveno.

Podravski se govori mogu izdvojiti u „zasebnu dijalekatsku skupinu prema svojem specifičnom naglasnom sustavu s naglaskom ograničenim na posljednja dva sloga riječi“ (Crnić, 2009: 181). U pravilu je naglasak uvijek na pretposljednjem slogu, ako je posljednji kratak (*viľica, kobasĩca, paprĩka*). Međutim ako je posljednji slog dug, tada zadržava mjesto naglasaka (*N vędrĩca, I vędricôm*).

Maresić i Menac-Mihalić (2008) podravski dijalekt dijele u dvije osnovne skupine prema genetskom razvoju reflektasa **o* i **u*.

- 1) Prvu skupinu koju karakterizira vokal *o* na mjestu dvaju starih reflektasa u mjestima Drnje, Sigetec, Koprivnički Bregi, Molve, Virje, Miholjanec, Hampovica, Šemovci, Rakitnica, Đurđevac, ali i dvojak reflektas, odnosno *o / u* na mjestu **o* i **u* i to u mjestu Novigrad Podravski.
- 2) Druga su skupina govori koje karakterizira vokal *u* na mjestu **o* i **u* i u tu skupinu pripadaju govori Kalinovca, Ferdinandovca te Podravske Sesvete, no u tim se govorima kod glagola također čuva i stariji reflektas *o* (Podravske Sesvete: *budō dōšli kmēni*).

Po morfološkim je kriterijima Maresić (2011) govore podravskoga dijalekta razvrstala također u dvije skupine:

- 1) zapadna skupina koja se dijeli na dvije podskupine prema nastavcima za G mn. im. ž. r.

a) u G. mn. im. ž. r. je nastavak $-o / -\epsilon$ i ti su nastavci svojstveni govorima Virja, Molva, Hampovice, Rakitnice, Gotalova i Gole.

b) u G. mn. im. ž. r. je nastavak $-o / -i$ zabilježen u govorima Drnja, Botova, Brega, Đurđevca.

2) istočna grupa govora, u koje spadaju mjesta: Kalinovac, Ferdinandovac, Novigrad Podravski i Podravske Sesvete u G. mn. im. ž. r. ostvaruju nastavak $-o / -i$.

Kao obilježje svih govora može se izdvojiti I. jd. ž. r. koji ima nastavak $-om$ (Podravske Sesvete: *rukicôm*, *žličičkom*, *igličkom*, *ižôm*) „što je važan kriterij pri određivanju pripadnosti govora istome dijalektu“ (Maresić, 2011: 453).

4.3.1. Govor Podravske Sesvete

Analizom podataka prikupljenih za terenska istraživanja utvrđeno je da govor Podravske Sesvete pripada kajkavskome narječju. Istražene su alijetetne i alteritetne značajke, odnosno značajke najvišega i nižega hijerarhijskoga ranga kojima se u dijalektologiji potvrđuje pripadnost pojedinog govora višemu sustavu. Podravske Sesvete smještene su u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, na krajnjem istoku Koprivničko-križevačke županije. Mjesto broji približno 2 000 stanovnika. Ako dijalektno promatramo položaj mjesta, Podravske Sesvete nalaze se na samome istočnom rubu kajkavskoga narječja. Posljednje istočno mjesto koje u potpunosti pripada kajkavskim govorima je Pitomača⁴ oko koje su karakteristični miješani kajkavsko-štokavski govori.

⁴ Neposredno u blizini Podravske Sesvete su štokavski govori, stoga je normalno očekivati sociolingvistički utjecaj. Pitomača je od Podravske Sesvete udaljena svega 8 kilometara.

Samo je prostiranje i rubni položaj toga mjesnog govora unutar podravskoga dijalekta kajkavskoga narječja uvjetovalo da se u njemu pronalaze mnoge inovacije u odnosu na ostale govore toga dijalekta. Inovacije se mogu uočiti na svim jezičnim razinama.

4.3.2. Fonologija

Naglasni sustav govora Podravske Sesvete, ali i svih ostalih govora podravskoga dijalekta, vrlo je specifičan. U govoru su ograničenje naglaska na posljednja dva sloga riječi, „a to ih izdvaja u posebnu grupu kojoj se može dati status dijalekta“ (Maresić, 2008: 13) i ukidaju se intonacijske fonološke opreke. Zbog ta dva obilježja „podravski se dijalekt izdvaja iz cijelog kajkavskog narječja, hrvatskog, ali i drugih slovenskih jezika“ (Maresić, 2011: 453).

U ogledu govora Podravske Sesvete⁵ ovjereni su primjeri u kojima se javlja dvostruki akcent: *gǎzdarîce, pöculîce, pöculîščǎ*.

Iz ogleda govora potvrđuje se da vokalizam govora Podravske Sesvete ima šest fonemskih jedinica, koje se realiziraju u dugim i kratkim te naglašenim i nenaglašenim pozicijama:

i	u
ę	o
ę	a.

⁵ Riječ je o ogledu govora koji je snimljen za potrebe završnoga rada, vidi na str. 53.

U sesvetskom govoru samoglasnici /*ę*/ i /*ɛ*/ u naglašenim i nenaglašenim, dugim i kratkim slogovima imaju približno jednaku fonetsku vrijednost [*ę*] i [*ɛ*]. Neznatna je razlika u izgovoru /*ę*/ u kratkome nenaglašenom slogu gdje nije 'otvoreno' kao pod naglaskom, međutim i u tom je položaju potpuno sačuvana njegova fonemska vrijednost (usp. Maresić: 2011: 454). U ogledu govora Podravske Sesvete ovjerene su takve realizacije (*vrēmęnu*, *vnûțęr*, *lusteręķę*, *bân'ęk*, *kõņęc*).

Refleks jata spada u prvu kajkavsku jednadžbu⁶. U sesvetskom se govoru svaki jat realizirao kao /*ɛ*/. Primjeri koji to potvrđuju su sljedeći: *vręme* 'vrijeme', *dęca* 'djeca', *męsęc* 'mjesec', *bęli* 'bijelih', *cvęta* 'cvijeta', *čõvęķ* 'čovjek', *lępši* 'ljepši', *nâjłępše* 'najljepše', *smęšno* 'smiješno', *vęvęřęcę* 'vjeverice', *pęsmę* 'pjesme', *svęțili* 'svijetlili', *lępo* 'lijepo', *svęćom* 'svijećom', *živęli* 'živjeli', *dęlove* 'dijelove', *vęrovâlo* 'vjerovalo', *męsto* 'mjesto', *vidęti* 'vidjeti', *ręšâvali* 'rješavali', *dędęķ* 'djed', *vęțręķ* 'vjetrić', *ręćica* 'rječica', *stręl'ıca* 'strelica', *zvęzdica* 'zvjezdica', *zdęl'ćica* 'zdjelica'.

Da bi prva kajkavska jednadžba bila potpuna, svaki bi se šva trebao također realizirati kao /*ɛ*/. U govoru Podravske Sesvete refleks šva nije dao jedinstveni rezultat, odnosno dolazi do odstupanja. Zabilježeni su primjeri u kojima se prva kajkavska jednadžba provodi dosljedno: *dęn* 'dan', *snęje* 'snahe', ali su zabilježeni i primjeri u kojima se šva ostvaruje kao /*ę*/: *kõņęc* 'konac', *jędęn* 'jedan', *ręķęl* 'rekao'.

Prema istraživanjima Jele Maresić (2011) refleks je primarnoga **e* i prednjega nazala **ɛ* izjednačen (**e* = **ɛ*). U govoru Podravske Sesvete i u dugim i u kratkim slogovima rezultat je /*ɛ*/ (*žęna*, *jęzik*, *męso*), što je potvrđeno i na terenu.

⁶ Prva kajkavska jednadžba alijetet je kajkavskoga narječja i prema njoj se starohrvatski jat i poluglas realiziraju kao jedan refleks, zatvoreno *e*, /*ɛ*/.

Refleks stražnjega nazala i slogotvornog / vezani su uz drugu kajkavsku jednadžbu prema kojoj svaki stražnji nazal **ɔ* i slogotvorno **/* daju *o*. U ogledu govora zabilježeni su sljedeći primjeri: *sɔ* 'su', *oč̣ö* 'žele'. U tim se primjerima druga kajkavska jednadžba provodi, dok u primjeru *büde*, dolazi do odstupanja. Na terenu su zabilježena zabilježeni primjeri: *golûbe*, *gûska*, *zub*; *jabûka*, *sûnce* koji dokazuju odstupanje od druge kajkavske jednadžbe u refleksu stražnjega nazala i slogotvornoga / koji umjesto očekivanoga /*o*/ daju /*u*/.

4.3.3. Morfologija

Budući da se u ovom radu prikazuje tvorba umanjenica koje se tvore od imenica, u nastavku se donosi kratak pregled morfologije imenica svih triju rodova koja je zastupljena u mjesnome govoru Podravske Sesvete.

Budući da je mjesni govor Podravske Sesvete rubni govor unutar kajkavskoga narječja, očekivano je da će se u njemu javljati inovacije. Unatoč inovacijama koje se javljaju u govoru možemo reći da je u morfologiji, „u znatnoj mjeri, ostalo nepromijenjeno starije kajkavsko stanje“ (Maresić, 2008: 16).

U deklinaciji imenica muškoga roda javlja se izjednačenje G i A jd. (*Sëm doṇël klûč̣eça za vrâta kâj răspreṣ̌*). Vokativ se izjednačio s nominativom u potpunosti (*Šêf̣, dôji sîm*). U D i L jd. se javlja nastavak *-u* (*Smö se mên'ili o grajêku kâk slâbo rodî oṿë godiṇë, Bûš ṛêḳel vnuč̣êku ṇêk dôj̣e*). U I jd. svih triju rodova javlja se nastavak *-om*, bez iznimaka s palatalnim osnovama (*Bûmo j̣eli ṃeso zjâjcom, Pîknol sëm se znôẓ̌ecom, Sëm se poḷejâl zjûvicom*). U G mn. se javlja nastavak *-ov* (*Imâm pâno vnuč̣êkof, Lêpejof nôžof j̣e nâṣ̌el*). D, L i I mn. ujednačeni su te se u spomenutim padežima javlja nastavak *-e* (*Pëm kûṃe, Mên'imo se o kûṃe, Pëm skûṃe na Bistṛicu*).

U imenica ženskoga roda u G jd. javlja se nastavak *-e*, koji je u nekim primjerima naglašen, no to nije pravilo (*guskê, čêrkê, izê, jûvê, slamê, zvêzde*). U D i L jd. ovjeren je nastavak *-i* (D *pëm kûmi, sêstri, susêdi*; L *pripovêdamo o kvôčki, čmêli, šâltvici*). U I jd. je naglasak *-om*, koji je uvijek naglašen (*Îșel je na pășu zkravicôm, birkicôm, guskicôm*). U G mn. se javlja *-ø* nastavak (*lâș, žên, dlâk, krăř*), ali se može javiti i nastavak *-i* (*ambrêli, zvêzdi*). D, L i I mn. ne čuvaju⁷ morfološku razliku te su se ujadnačili na nastavak *-am* (*Îdem ștălu kravâm, Popêvam o zvêzdam, Pêčêem rakîju slivâm*).

U N jd. imenica srednjega roda javljaju se dva nastavka. Na nepalatalnim se osnovama javlja nastavak *-o* (*jôko, vûvo, mlêko*), dok se na palatalnim osnovama ostvaruje nastavak *-e* (*sûnce, grôzdiçe, jâjce*). U G mn. se javlja dvojnost. Može se javiti *-ø* nastavak (*Na slâmi ne bilo jâjce*) te nastavak *-a* (*Napûvalo mi je vûva, Krâva ne dâje niș mlêka*).

5. Tvorba imenica s teorijskoga gledišta

Tvorba riječi se u lingvistici definira kao jezična disciplina koja proučava nastanak novih riječi na temelju dosadašnjega rječničkog blaga. Ova jezična disciplina ujedno proučava i načine postanka novih riječi, stoga se, kada govorimo o tvorbi imenica u prvome redu misli na način tvorbe. U hrvatskome su se standardnom jeziku mnogi jezikoslovci bavili ovom disciplinom, a

⁷ U ogledu se govora očituje posebnost D mn. imenica ženskoga roda s nastavkom *-aj*, što je vidljivo u primjerima: *po sobâj, po grupicâj*. U I mn. ž.r. također je potvrđen isti nastavak u sljedećim primjerima: *têmaj, spûcâl'kaj, šibîcaj*. Ovi su primjeri zanimljivi s obzirom na to da je nekadašnja morfološka razlika D, L i I mn. imenica ženskoga roda bila *-am, -aj, -ami*, odnosno nastavak *-aj* se očitovao u L mn., dok se u mjesnome govoru Podravske Sesveta javlja u D i I mn.

posebice ističem Stjepana Babića i njegovo djelo *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku* te Eugeniju Barić koja se tvorbom riječi bavila u okviru *Hrvatske gramatike* iz razloga što su njihove teze prihvaćene za potrebe ovoga rada. Kada je riječ o tvorbi imenica u hrvatskome standardnom jeziku tada govorimo o dvama osnovnim načinima tvorbe.⁸ Prvi od njih je derivacija, odnosno izvođenje jedne riječi iz druge, a drugi je složena tvorba. Razlika između izvođenja i složene tvorbe je u tome što kod izvođenja nova tvorenica ima jednu tvorbenu osnovu, a kod složene tvorbe govorimo o dvjema ili više složenih osnova.

Tvorbu je imenica do sada u dijalektologiji detaljnije proučavala te o njoj pisala Sanja Vulić (2005). Vulić je, naime, dugi niz godina proučavala govore u dijaspori, točnije gradišćanskohrvatske čakavske govore.

5.1. Umanjenice

Kako se ovaj rad bavi isključivo tvorbom umanjenica u mjesnome govoru Podravske Sesveta, nužno je krenuti od definicije umanjenica. Umanjenice ili deminutivi, kako se još nazivaju, oblik su imenica kojima se izražava umanjenost. „Umanjenicama se također izriče osjećaj nježnosti i dragosti – hipokorističnost, kao i osjećaj prezira, omalovažavanja – pejorativnosti“ (Barić, 1997: 326).

⁸ O načinima tvorbe imenica te njihovim značajkama više u: Barić, 1997: 305-357 te Babić, 1991: 63-351.

5.2. Tvorbena analiza umanjenica

Terenskim su istraživanjem zabilježene umanjenice ovjerene u govoru Podravske Sesvete koje će u nastavku biti tvorbeno analizirane kako bismo utvrdili kojim su tvorbenim načinom nastale. U tvorbenoj analizi valja razlikovati dvije vrste nastavaka: tvorbeni i oblični. „Tvorbeni se nastavak od obličnog nastavka razlikuje po tome što oblični nastavak mijenja oblik iste riječi, a tvorbenim se nastavkom od jedne riječi dobivaju nove“ (Barić, 1997: 294).

Pod tvorbenom se analizom podrazumijeva postupak rastavljanja tvorenice na njene dijelove. Tim postupkom uviđamo tvorbene dijelove te tvorbeni način kojim je tvorenica nastala. U hrvatskome je standardnom jeziku u tvorbi imenica, samim time i umanjenica jer se umanjenice izvode od imenica, sufiksna tvorba najdominantnija. Govor Podravske Sesvete potvrđuje isto, što proizlazi iz analiziranih primjera. Tvorbeno se značenje umanjenice izražava nastavkom, odnosno sufiksom. Iako se tvorbeno značenje izražava sufiksom, on nema značenje sam po sebi, već značenje dobiva tek u vezi s tvorbenom osnovom. Barić ističe kako sufiks ima stalno mjesto u sastavu riječi, a to je završetak riječi – za što možemo tvrditi da je njegova prepoznatljivost. Nadalje, sufiks nikada ne dolazi kao osnova i nikada se ne koristi u samostalnoj upotrebi te ne može tvoriti semantičku jezgru riječi, ali može modificirati značenje osnove (1991: 35). Na analiziranim se primjerima može uočiti da se neki sufiksi u tvorbi umanjenica javljaju češće dok se neki javljaju rjeđe. „S obzirom na stupanj tvorbene aktivnosti sufiksi se dijele na *vrlo plodne*, *slabo plodne* i *neplodne sufikse*“ (Barić, 1997: 294).

5.2.1. Umanjenice od imenica muškoga roda

U tvorbi umanjenica od imenica muškoga roda vrlo su plodni sufixi –*ək* i –*ęc*;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
an ^ž êlək	anđel + ək	
bôrək	bor + ək	
čâjək	čaj + ək	
dêdək	ded + ək	
golübbək	golub + ək	
grajək	graj + ək	
grôbək	grob + ək	
gümbək	gumb + ək	
jâpək	jap + ək	
jëzîčək	jezik + ək	palatalizacija
krôvək	krov + ək	
kruvək	kruv + ək	
lîstək	list + ək	
nôktək	nok(e)t + ək	gubljenje samoglasnika
nôsək	nos + ək	
oblôčək	oblok + ək	palatalizacija
pilimpârək	pilimpar + ək	
plötək	plot + ək	
přstək	prst + ək	
slônək	slon + ək	
vnüčək	vnuk + ək	palatalizacija

vètřek	vet(e)r + ək	gubljenje samoglasnika
zûbək	zub + ək	
balkônec	balkon + əc	palatalizacija
dîml'ač̣ec	dimljak + əc	
kanâlēc	kanal + əc	
klûč̣ec	kluč + əc	
kolendârēc	kolendar + əc	gubljenje samoglasnika
krîžēc	križ + əc	
krumpêřec	krumper + əc	
nôžēc	nož + əc	
obrisâč̣ec	obrisač + əc	palatalizacija
papêřec	paper + əc	
stòlč̣ec	stol(e)c + əc	palatalizacija
stol'n'ač̣ec	stolnjak + əc	
tan'êřec	tanjer + əc	palatalizacija
vankûṣ̌ec	vankuš + əc	
žêpēc	žep + əc	

U tvorbi umanjenica od imenica muškoga roda slabo je plodan sufiks –ič̣,

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
cvèṭiĉ	cvet + iĉ̣	

kêksič	keks + ič	
lâgvič	lag(e)v + ič	gubljenje samoglasnika
stölič	stol + ič	

U tvorbi umanjenica od imenica muškoga roda zabilježeno je najviše neplodnih sufikasa: *–čëk, –čëc, –ëci, –ičëk, –ok;*

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
bombônčëk	bombon + čëk	
lončîčëk	lon(e)c + ičëk	gubljenje samoglasnika palatalizacija
novčëci	novc + ëci	palatalizacija
rûpčëc	rub + čëc	jednačenje suglasnika po zvučnosti
vražîčëk	vrag + ičëk	palatalizacija
zajčôk	zaj(e)c + ok	gubljenje samoglasnika palatalizacija

Umanjenice od imenica muškoga roda možemo podijeliti u šest skupina:

1) umanjenice za osobu muškoga spola

-ek: *andêlëk, dëdëk, jâpëk, vnûčëk;*

-îčëk: *vražîčëk;*

2) umanjenice za životinje

-ek: *pilimpârek, golübek, slônək*

-ok: *zajčôk.*

3) umanjenice za biljke

-ek: *bôrek, grajêk, lîstək;*

-ec: *krumpêřec* (plod biljke);

-ič: *cvětíč.*

4) umanjenice za stvari

-ek: *gümbək, krôvək, oblôčək, plôtək;*

-ec: *balkônec, klûčec, kolendâřec, krîžec, nôžec, obrisâčec, stölc̣ec, stol'n'äčec, tan'êřec, vanküşec;*

-ič: *lâgvič, stölič;*

-čec: *dîml'ačec, rūpčec;*

-iček: *lončiček;*

-ec: *papêřec.*

5) umanjenice za dijelove tijela

-ek: *ježîček, nôktek, nôšek, pŕstək, zûbek.*

6) umanjenice za hranu i piće

-ek: *čâjək, kruvêk;*

-ič: *kêksič;*

-ček: *bombônček.*

5.2.2. Umanjenice od imenica ženskoga roda

Vrlo plodan sufiks u tvorbi umanjenica od imenica ženskoga roda je sufiks – *ica*;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
ambrêlica	ambrel + ica	
banânica	banan + ica	
birkîca	birk + ica	
buvîca	buv + ica	
čêrkica	čerk + ica	
čmêlica	čmel + ica	
čokolâdica	čokolad + ica	
dêklîca	dekl + ica	
dlakîca	dlak + ica	
gumîca	gum + ica	
guskîca	gusk + ica	
jaknîca	jakn + ica	
jûvica	juv + ica	
kapčîca	kapč + ica	
kâvica	kav + ica	
kišîca	kiš + ica	
kn'ižîca	knjig + ica	palatalizacija
kobilîca	kobil + ica	
kvočkîca	kvočk + ica	
kockîca	kock + ica	
kôžica	kož + ica	
kravîca	krav + ica	
krpîca	krp + ica	

kuîn'ica	kuinj + ica	
lôjtrica	lojtr + ica	
loptîca	lopt + ica	
mamîca	mam + ica	
mîcica	mic + ica	
mrežîca	mrež + ica	
meţl'îca	metlj + ica	
nogîca	nog + ica	
prîčîca	prič + ica	
racîca	rac + ica	
ribîca	rib + ica	
rukîca	ruk + ica	
ruškîca	rušk + ica	
rêċîca	rek + ica	palatalizacija
salâmica	salam + ica	
slamîca	slam + ica	
slivîca	sliv + ica	
sliċîca	slik + ica	palatalizacija
sobîca	sob + ica	
stôl'ċica	stoljk + ica	palatalizacija
streţl'îca	strelj + ica	
şaltvîca	şaltv + ica	
şpângica	şpang + ica	
taškîca	tašk + ica	
trâvica	trav + ica	
vodîca	vod + ica	
vurîca	vur + ica	
zdêl'ċica	zdeljk + ica	palatalizacija
zvêzdica	zvezd + ica	
zeţml'îca	zemlj + ica	

žarul'ica	žarulj + ica
ženica	žen + ica

Slabo plodni sufixi u tvorbi umanjenica od imenica ženskoga roda su sufixi – *ička* i –*ka*;

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
děščićka	desk + ička	jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe i palatalizacija
flašićka	flaš + ička	
glavička	glav + ička	
iglička	igl + ička	
ižićka	iž + ička	
jabučićka	jabuk + ička	palatalizacija
jagodička	jagod + ička	
koščićka	kostk ⁹ + ička	jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe i palatalizacija
kęsīčka	kes + ička	
opravička	oprav + ička	
suknička	suknj + ička	
žličićka	žlic + ička	palatalizacija

⁹ Koščica je umanjenica od *kostka*, a ne od *kost* iako se *kost* ustalila u hrvatskome standardnome jeziku. Razloge treba tražiti u jezično – povijesnome kontekstu i razvoju jezika kao živoga sustava. Više o tome u Barić, 1997: 617 – 618.

cipēlka	cipel + ka	
kobasîčka	kobasic + ka	palatalizacija
kupîčka	kupic + ka	palatalizacija
rubâčka	rubáč + ka	
sandâlka	sandal + ka	
šal'îčka	šaljic + ka	palatalizacija
škatûl'ka	škatulj + ka	
vilîčka	vilic + ka	palatalizacija
vulîčka	vulic + ka	palatalizacija

Neplodni su sufiksi u tvorbi umanjenica od imenica ženskoga roda sufiksi –*čica*, –*ičkę* te –*kę*,

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
grančîca	gran + čica	
lačîčkę	lač + ičkę	
zubâčkę	zubač + kę	

Umanjenice od imenica ženskoga roda možemo podijeliti u šest skupina:

1) umanjenice za osobu ženskoga spola

-ica: *čęrkica, dęklîca, mamîca, ženîca*. U zabilježenim se primjerima podcrtava i ističe osjećaj nježnosti .

2) umanjenice za životinje

-ica: birkîca, buvîca, čmēlîca, guskîca, kobilîca, kvočkîca, kravîca, mîcica, racîca i ribîca označavaju mladu životinju.

3) umanjenice za biljke

U hrvatskome je standardnom jeziku „značenjska skupina *imenica za biljke* slabo plodna, jer su nove biljne vrste rijetke, a sve ono što se uzima kao tvorbeni naziv za biljku nastaje na osnovi sličnosti s općom imenicom ili po nekom drugom svojstvu. Te se imenice tvore s nekoliko sufikasa, među kojima je najplodniji sufiks – *ica*“ (Barić, 1997: 316). Jednak je slučaj i u govoru Podravske Sesvete, u kojem je *-ica: trâvica* te *banânica, ruškîca i slivîca* koje se odnose na plodove biljke.

-ička: jabučîčka i jagodîčka, također umanjenice koje se odnose na plodove biljke.

4) umanjenice za stvari

-ica: ambrêlica, gumîca, jaknîca, kapčîca, kn'izîca, kockîca, krpîca, lôjtrica, loptîca, mrežîca, mētl'îca, sličîca, stôl'čica, strēl'îca, šaltvîca, špângica, taškîca, vurîca, zdēl'čica, žarul'îca. Slabo su plodni sufiksi – *ička*;

-ka: deščîčka, flašîčka, iglîčka, izîčka, koščîčka, kęsîčka, opravîčka, cipēlka, sukn'îčka, žličîčka, kupîčka, rubâčka, rubâčka, sandâlka, šal'îčka, škatûl'ka, vilîčka.

5) umanjenice za dijelove tijela

-ica: kôžica, nogîca, rukîca;

-ička: glavîčka, koščîčka.

6) umanjenice za hranu i piće

-ica: čokolâdica, jûvica, kâvica, salâmica, vodîca;

-iĉka: kobasîĉka.

5.2.3. Umanjenice od imenica srednjega roda

U tvorbi umanjenica od imenica srednjega roda nije zabilježen vrlo plodan sufiks, niti slabo plodan sufiks. Zabilježeno je samo nekoliko neplodnih sufikasa: *-cĉ, -ešcĉ, -iĉĉ, -eĉĉ, -eko, -eĉo, -ĉeko, -eĉa;*

tvorenica	tvorbeni način	glasovna promjena
čĉerĉfcĉ	čerev + cĉ	
deĉtĉšcĉ	det + ešcĉ	
grôzdiĉĉ	grozd + iĉĉ	
jajĉĉcĉ	jajc + eĉĉ	palatalizacija
jokĉko	jok + ĉko	
mĉsĉko	mes + ĉko	
mleĉkĉco	mlek + eĉo	
sûnĉĉcĉ	sunc + eĉĉ	palatalizacija
vînĉĉko	vin + ĉĉko	
vrâĉĉeĉa	vrat + eĉa	jotacija
vûvĉko	vuv + ĉko	

Umanjenice od imenica srednjega roda možemo podijeliti četiri skupine:

- 1) umanjenice za osobu srednjega roda

-ešce: *deťešče*.

- 2) umanjenice za stvari

-eca: *vrâčeca*.

- 3) umanjenice za dijelove tijela

-ce: *čęęfcę*;

-eko: *jokęko, vûvęko*.

- 4) umanjenice za hranu i piće

-iće: *grôzdiće*;

-ece: *jajčęę*;

-eko: *męsęko*;

-eco: *mlęķęco*;

-čęko: *vîncęko*.

Tvorbena analiza istraženih tvorenicâ potvrđuje kako se umanjenice od imenica svih triju rodova tvore sufiksâlnim tvorbenim naćinom, odnosno sufiksacijom.

6. Rječnik

6.1. Uvodne napomene

Građa prikupljena na terenu leksikografski je obrađena u rječnik umanjenica te je abecedno navedena. Za natuknicu je uporabljena umanjenica za koju je potvrđeno da se javlja u mjesnome govoru Podravske Sesveta. Natuknica je određena rodom te je dana kratica da je ona umanjenica (deminutiv). Za umanjenicu je navedeno od koje je imenica te je za imenicu dan ekvivalent na hrvatskome standardnom jeziku s objašnjenjem. Sva su objašnjenja preuzeta s Hrvatskoga jezičnog portala.¹⁰

Kratice:

m – muški rod

ž – ženski rod

sr – srednji rod

dem. – deminutiv

zb – zbirna imenica

pl. tantum – pluralia tantum

¹⁰ <http://hjp.novi-liber.hr/index.php?show=main> (27.8.2015.)

6.2. Popis odrednica

ambrêlica ž, *dem.* od ambrêla – kišobran; priručni predmet kojim se štiti od kiše (*Dřžal sêm ambrêlicu da mi ju vêtêr nê odnêse.*)

anžêlek m, *dem.* od ânžêl – anđeo; duhovno biće, glasnik i službenik Božji koji posreduje između Boga i ljudi, u tradicionalnoj se religioznoj umjetnosti obično prikazuje kao krilato biće s aureolom i odjeveno u dugu bijelu haljinu (*Spi kāk mâli anžêlek.*)

balkônec m, *dem.* od balkôn – balkon; izbočena, ograđena platforma na zidovima i pročeljima građevina (*Idi glêt na balkônec.*)

banânica ž, *dem.* od banâna – banana; tropska voćka (*Musa paradisiaca*, *M. sapientium*) iz porodice *Musaceae* (*čëra sêm pôjêl banânicu.*)

birkîca ž, *dem.* od bîrka – ovca; domaća životinja preživač, daje vunu, mlijeko i meso (*Narânil sêm birkîce.*)

bombônček m, *dem.* od bombôn – bombon; slatkiš koji se otapa u ustima (*Vôlel sêm jêsti bombônčekê.*)

bôrek m, *dem.* od bôr – bor; božićno drvce, jelka (*Nabrzo bûmo borêka kitîli.*)

buvîca ž, *dem.* od bûva – buha; sitan kukac koji se hrani krvlju ljudi i životinja, velik je broj vrsta, pripadaju redu *Syphonapt* rodova (*Onăj cûček jê pûn buvîc.*)

cipêlka ž, *dem.* od cipêla – cipela; čvrsto obuvalo, obično od kože, koje pokriva stopalo i eventualno gležanj, s tvrdim potplatom; crevlja, postol, postola (*Îmaš lêpe cipêlke.*)

cvêtič m, *dem.* od cvêt – cvijet; dio biljke koji sadržava organe za oplodnju i iz kojeg se razvija plod (*Năbral mi jê najlepšêga cvêtiča na livădi.*)

čâjêk m, *dem.* od čâj – čaj; napitak od cvijeta, listova, korijena ili ploda raznih biljaka (*Prêfîni mi jê čâjêk od gamilîcê.*)

čmêlîca ž, *dem.* od čmêla – pčela; kukac opnokrilac (*Apis mellifica*), uzgaja se radi dobivanja meda, voska, matične mliječi i propolisa (*Lêp jê onâj cîtani „Čmêlîca Mâja“*)

čokolâdica ž, *dem.* od čokolâda – čokolada; poslastica, ob. u pločicama, dobiva se miješanjem kakaove mase s raznim dodacima uz veću ili manju količinu šećera (*Dâl sêm ti čokolâdicu.*)

čêrkica ž, *dem.* od čêrka – kći; žensko dijete prema svojim roditeljima; kćer, kćerka (*Bûm îşel şčêrkicom dučân.*)

čêrêfcê sr, *dem.* od čêrêvo – trbuh; dio trupa između prsnog koša i zdjelice; trbušna šupljina i probavni organi (*Bôgec mâli kâk ga bolî čêrêfcê.*)

dêklîca ž, *dem.* od dêklîčka – djevojčica; dijete ženskog spola (*El bi sê štêla zvâti mojôm dêklicôm?*)

dêščîčka ž, *dem.* od dêska – daska; plosnat i širok dug komad drveta, dobiven piljenjem od trupca (*Zâbil sêm dêščîčku na vrâta.*)

dêtêščê sr, *dem.* od dêtê – dijete; sin ili kći prema roditeljima bez obzira na uzrast i dob (*Tâk so zmâlêm dêtêščom dôşli fcîrkvu.*)

dîml'ačêc m, *dem.* od dîml'ak – dimnjak; otvor u obliku šupljeg zidanog stupa, cijevi i sl. kroz koji se iz zatvorene prostorije odvodi dim (*Dêd Mrâz se spûşća nîz dîml'ačêc.*)

dlakîca ž, *dem.* od dlâka – dlaka; rožnata tvorevina što kao nit raste iz kože čovjeka i nekih životinja (*Na rukâm ôpčê nêmam dlakîc.*)

dêdêk m, *dem.* od dêd – djed; očev ili majčin otac (prema unuku); deda, dedo, dida (*Ôdaş kâk stâri dêdêk.*)

flašička ž, *dem.* od flăša – boca; staklenka, flaša (*Natôči mi vodë vu tu flašičku.*)

glavîčka ž, *dem.* od glâva – glava; okrugli dio plodova (npr. luka, zelja, kupusa) (*Bîl sëm vu vřtu i nâbral sëm tri glavîčke lûka.*)

golübëk m, *dem.* od gölub – golub; ptica (*Columba*) iz porodice *Columbidae* (*Vîdël sëm lêpoga golubëka.*)

grajêk m, *dem.* od grâ - grah; jednogodišnja biljka (*Phaseolus vulgaris*) iz porodice leptirnjača (*Papilionaceae*), jajolika zrnata ploda u ovojnici (mahuni), važna namirnica u našim krajevima; bažul, bažulj, fažol, fažolet, fižol, pasulj (*Zûtra bûmo kuvăli grajêka.*)

grančica ž, *dem.* od grâna – grana; dio stabla koji raste iz debla (*Puval jë vêtër păk so së grančicë vîjalë.*)

grôbëk m, *dem.* od grôb – grob; jama u koju se polažu posmrtni ostaci pokojnika (*Îşël sëm počistîti grobëka.*)

grôzdičë sr zb, *dem.* od grôzdje – grožđe; opći naziv za razne sorte vinove loze (*Bûmo imăli kolăča zgrôzdičom.*)

gûmbëk m, *dem.* od gûmb – dugme; pločica (ob. okrugla) koja prolazi kroz rupicu (tkanine, kože i sl.) i zakapča; botun, gumb, puce (*Dôdaj mi onôga gumbëka stôlkë.*)

gumîca ž, *dem.* od gûma – guma; čvrsta elastična tvar dobivena vulkanizacijom prirodnih i sintetskih kaučuka; gumija (*Îmaş lêpu gumîcu za kîku.*)

guskîca ž, *dem.* od gûska – guska; ptica plivačica (*Anser*) (*Năşël sëm na dvôru mălu guskîcu.*)

iglîčka ž, *dem.* od îgla – igla; zaoštrena šipčica s ušicom, ob. od metala, služi za šivanje; jagla (*Şîval sëm zmălom iglîčkom.*)

ižička ž, *dem.* od iža – kuća; zgrada koja ima zidove i krov i služi za stanovanje
(*El si vīdla kāk onī tām imājo bogêčku ižičku?*)

jabučička ž, *dem.* od jabûka – jabuka; voćka (*Malus*) s više podvrsta i sorata iz porodice ruža (*Pûn dvör mi jê jabučički.*)

jagodīčka ž, *dem.* od jagôda – jagoda; niska zeljasta biljka iz roda *Fragaria*, daje jestiv sladak plod crvene boje (*Ĭmam vu vřtu frīškę jagodīčkę.*)

jajčêçę sr, *dem.* od jâjçe – jaje; proizvod peradi, nekih vrsta ptica i životinja koji služi za ljudsku prehranu (*Zjajčêca sę lëgno pīščoki.*)

jaknīca ž, *dem.* od jākna – jakna; odjevni predmet dugih rukava, seže do struka ili niže, nosi se preko košulje ili džempera (*Da si oblëkla jaknīcu nëbi sę smřzla.*)

jâpëk m, *dem.* od jâpa – otac; roditelj muškog spola; ćaća, ćaće, ćaćko, ćaćo, ćako, ćale, pape (*Ĭgral sëm sę odmalëna zjapëkom.*)

jokêko sr, *dem.* od jôko – oko; organ osjetila vida čovjeka i životinja (*Ô, glë mâloga bôkčëka kak mu sę vupâl'ilo jokêko.*)

jëzīček m, *dem.* od jëzik - jezik; pokretljiv mišić u usnoj šupljini čovjeka i životinja, organ za okus i uzimanje hrane, u čovjeka jedan od organa govora (*Polīzal mę ję pëšëk zjëzīčkom.*)

jûvica ž, *dem.* od jûva – juha; tekuće jelo koje se priprema tako što se u vodi kuha meso, riba ili povrće; jede se sámó ili uz dodatak ukuhane tjestenine, povrća i sl (*Sëm razlëjäl tan'ër jûvice.*)

kanâleş m, *dem.* od kanâl – kanal; duguljast pojas mora između dviju kopnenih površina (*Plivâli smö prëko kanâleşa.*)

kapčīca ž, *dem.* od kâpča – kopča; napravica koja služi da se što pričvrsti, prikopča, sastavi; fibula, spona (*Nëmřëm zapřti kapčīcu na lačâm.*)

kâvica ž, *dem.* od kâva – kava; napitak priređen od pržena ploda kave ili mješavine koje imaju sličan okus, miris i djelovanje (*El bâmo popîli kâvicu?*)

kišîca ž, *dem.* od kîša – kiša; oborina u obliku vodenih kapi (*Namôkêl sêm çêra na kišîci.*)

klûčec m, *dem.* od klûč – ključ; predmet, sredstvo kojim se brava otvara i zatvara, otključava i zaključava (*Zgûbil sêm klûčeca.*)

kn'ižîca ž, *dem.* od kn'îga – knjiga; više listova s tekstom ili s tekstom i slikama povezanih zajedničkim hrptom koji su namijenjeni da kao cjelina služe čitanju ili proučavanju (*Prêčîtal sêm jêdnu mâlu knjižîcu.*)

kobasîčka ž, *dem.* od kobasîca – kobasica; crijevo nadjeveno sjeckanim mesom (*Za ruček budö kobasîčkê.*)

kobilîca ž, *dem.* od kobîla – kobila; ženka konja (*Vîdêl sêm susêdôvu kobilîcu.*)

kockîca ž, *dem.* od kôcka – kocka; komad šećera u obliku kvadra (*Fkâvu si namêčêm jênu kockîcu cukôra.*)

kolendârec m, *dem.* kolendâr – kalendar; tablica, popis dana i mjeseci u godini (*Poglêdaj dâtuma fkolendârec.*)

koščîčka ž, *dem.* od kôst – kost; tvrdi dio tijela od kojeg se sastoji skelet (*Râdo so joj napûklê koščîčkê na šâki.*)

kôžica ž, *dem.* od kôža – koža; organ koji je ujedno vanjska površina tijela čovjeka i životinje (*Otrêgel sêm si kôžicu ôkrê nôkta.*)

kravîca ž, *dem.* od krâva – krava; govedo ženskoga spola (*Kravîca dâje mlêko.*)

krîžec m, *dem.* od krîž – križ; znak ili predmet koji je nalik križu ili je u obliku križa (*Gdâ idê vêlêčasni zkrîžecom?*)

krôvêk m, *dem.* od krôv – krov; konstrukcija koja pokriva zgradu ili građevinu (*Skrovêka nãm je vêtêr itil çêrêpe.*)

krpîca ž, *dem.* od kîpa – krpa; pojedinačan komad platna namijenjen određenoj svrsi (*Prašina se briše zkrpicôm.*)

krumpêreç m, *dem.* od krumpêr – krumpir; trajna zeljasta biljka (*Solanum tuberosum*) iz porodice pomoćnica (*Solanaceae*) s jestivim gomoljem u kožastom ovoju, podrijetlom iz Južne Amerike (*Pöjel sêm nêkej mälö krumpêreça.*)

kruvêk m, *dem.* od krûf – kruh; uskislo pečeno tijesto (*Kûpil sêm dvã kruvêka fdučânu.*)

kuîn'ica ž, *dem.* od kuîn'a – kuhinja; prostorija u stanu, gostionici itd. gdje se priređuje jelo (*Zâkaj stê kûpili tãk málu kuîn'icu?*)

kvočkîca ž, *dem.* od kvôčka – kvočka; kokoš koja leži na jajima ili je izlegla piliće, kokoš koja kvoca (*Îdo pîščoki za kvočkicôm.*)

kêksič m, *dem.* od kêks – keks; sitno suho i prhko pecivo (slatko ili slano) (*Dôdaj mi töga kêksîča.*)

kêsička ž, *dem.* od kêsa – vreća; savitljiva i teretu prilagodljiva velika ambalaža od jute ili od platna, papira, plastike i sl., s otvorom samo s gornje strane, služi za čuvanje sipkog materijala (zrnja, brašna i sl.) ili za prenošenje na leđima ili na prijevoznom sredstvu (*Donëli so mi jëdnu sãmo kêsičku bombônof.*)

kupîčka ž, *dem.* od kupîca – čaša; posuda iz koje se pije, obično od stakla (*Däj mi kupîčku vîna.*)

lâgvič m, *dem.* od lâgev – bačva; posuda za tekućine, osobito za vino ili rakiju, obično drvena, uobručena (*Jöš îma mälö vîna vlagvîču.*)

lačičķę ž pl. tantum, *dem.* od lâčę – hlače; dio odjeće koji od pasa pokriva noge (*Të so ti lačičķę rãdo tēsņę.*)

līstęķ m, *dem.* od līst – list; organ biljke kojim diše, plosnat, ob. zelene boje (*Ēl īma jōš kāj listęķōf na grāni.*)

lōjtrica ž, *dem.* od lōjtra – ljestve; pomagalo za penjanje i silaženje, sastoji se od dva usporedna, jednako dugačka komada spojena prečkama na pravilnim razmacim (*Kām īdęš po tōj lōjtrici?*)

lončīčķę m, *dem.* od lõņęc – lonac; posuda za kuhanje, veće visine od promjera (*Odnęsi kokošām vodę vlončīčķu.*)

loptīca ž, *dem.* od lōpta – lopta; elastičan predmet od plastike, gume i sl. ispunjen zrakom, ima oblik kugle (*Ītil sēm loptīcu pāk ję otīšla ksusędu vu dvōr.*)

mamīca ž, *dem.* od māmęķ – majka; žena koja je rodila jedno ili više djece (*Īšęl sēm zmamicōm kmęši.*)

mīcica ž, *dem.* od māčķa – mačka; domaća životinja, sisavac s pandžama, lovi miševе (*Zōvi mālū mīcīcu nęķ īdę jęst.*)

mlęķęco sr, *dem.* od mlęķo – mlijeko; hranjiva bijela neprozirna tekućina slatkasta okusa koju luče mliječne žlijezde, hrana dojenčadi i mladunčadi sisavaca (*Krāva dāje mlęķęco.*)

mręžīca ž, *dem.* od mręža – mreža; naprava od različitih materijala ispletена na jednaka oka (*Zmręžīcōm sēm lōvil pilimpāre.*)

męšęķo sr, *dem.* od męso – meso; mišićno tkivo (između kože i kostiju) tijela čovjeka i životinja (*Ēl bi ti naręzāla mālō męšęķa?*)

mêtl'îca ž, *dem.* od mêt'l'a – metla; kućansko priručno pomagalo za čišćenje poda ili drugih površina po kojima se hoda, npr. dvorišta (*Štël mę ję lupiti zmetl'icôm po rûki.*)

noĝîca ž, *dem.* od nôga – noga; ud čovjeka i životinja kojim se hoda (*Opâla ję zbicikla pāk joj ję nogîca napûkla.*)

nôktek m, *dem.* od nôket – nokat; rožnata izraslina na vrhovima prstiju ruku i nogu (*Sëm si začëñol noktêka.*)

nôšek m, *dem.* od nôs – nos; organ njuha i jedan od dišnih organa u ljudi i životinja (*Imâla si tāk mâloga nosêka dôk si sę narodila.*)

novčëci m, *dem.* od nõvëc – novac; sredstvo plaćanja u kovanim ili papirnatim komadima u raznim vrijednostima (apoenima) (*Dôdaj mi nêķej nofčëcôf.*)

nôžec m, *dem.* od nõž – nož; ručno oruđe za rezanje i hladno oružje za sječenje i bodenje (*Stëm nôžecom nëmreš nîkaj odrežâti.*)

oblôčëk m, *dem.* od ôblok – prozor; otvor u zidu zgrade ili na prometnom sredstvu kroz koji ulaze svjetlo i zrak (*Dôšel ję nûter čëz tăj mâli oblôčëk.*)

obrisâčëc m, *dem.* od obrisâč – ručnik; komad tkanine (platna, frotira) za brisanje ruku, lica i tijela (*Tăm vîsi mâli obrisâčëc.*)

opravîčka ž, *dem.* od oprâva – odjeća; ono što se nosi preko rublja, što služi za odijevanje i za oblačenje (*Kûmi so donëli tāk lêpu opravîčku.*)

papêřec m, *dem.* od papër – papir; materijal na kojem se piše, tiska, crta i sl., načinjen od tanko razvučene i osušene mase biljnih vlakana, većinom drvene celulozne mase ili mase od pamučnih krpa (*Pokûpi tõga papêřeca stôla.*)

pilimpâřek m, *dem.* od pilimpâr – leptir; kukac (*Lepidoptera*) iz reda ljuskokrilaca, ima dva para krila, često raznobojnih, koja ne sklapa uz tijelo; lepir (*čëra sëm vîdël lêpoga pilimpâřeka.*)

plõtək m, *dem.* od plôt – ograda; ono čime je što (zemljište, dvorište itd.) odijeljeno od čega drugoga (*Bîla mi jê kôkoš nûz plõtək.*)

prîčica ž, *dem.* od prîča – priča; usmeno pričanje, kazivanje (*Tö jê prîčica za mâlu dëcu.*)

přstək m, *dem.* od přst – prst; jedan od pet pokretnih završetaka ruke ili noge čovjeka (*Pokâzal mi jê zprstêkom nêk dôjdëm.*)

racîca ž, *dem.* od râca – raca; vodena ptica (*Anas*) široka plosnata kljuna, kratka vrata, s opnama za plivanje, patka (*Vû dvôru îmam tri' racîcë.*)

ribîca ž, *dem.* od rîba – riba; životinje koje žive u vodi sa škragama kao organom za disanje i perajama za plivanje (*Nalövil jê pûno ribîc na Drâvi.*)

rukîca ž, *dem.* od rûka – ruka; jedan od gornjih udova ljudskog tijela od ramena do vrhova prstiju (*Nêmrë nîkam zrukicôm.*)

rêčica ž, *dem.* od rêka – rijeka; veći tok slatke vode koji teče koritom na površini Zemlje i ulijeva se u drugu rijeku, more ili jezero (*Kûpali smö së na rêčici.*)

rûpčëc m, *dem.* od rûbëc – rubac; četvrtast komad tkanine (platna, pletiva i sl.) koji žene nose preko glave ili se njime zagrcu preko ramena; marama (*Sakömu sëm dâl rûpčëca.*)

rubâčka ž, *dem.* od rubâča – košulja; odjevni predmet, gornje rublje za gornji dio tijela (*Zmäzal si jê nôvu rubâčku.*)

ruškîca ž, *dem.* od rûška – kruška; šumsko drvo i voćka (*Pyrus*) iz porodice ruža (*Rosaceae*) (*Râno sëm vîdël da jê opâla ruškîca zgrânë.*)

salâmica ž, *dem.* od salâma – salama; suhomesnati proizvod od odabranog mesa sa specijalnim začinima (*Îşel sëm dučân po mâlo salâmice.*)

sandâlka ž, *dem.* od sandâla – sandala; laka ljetna obuća, otvorena u gornjem dijelu (*Ostâla ti je sandâlka.*)

slamîca ž, *dem.* od slâma – slama; osušene stabljike žitarica i biljaka mahunarki koje ostaju poslije vršidbe i izdvajanja sjemena (*Îsus se je rōdîl na slamîci.*)

slivîca ž, *dem.* od slîva – šljiva; voćka (*Prunus domestica*) iz porodice ruža (*Rosaceae*), dugoljast ili okrugao plod te voćke, tamnoplav do žut (*Bûm spēkêl rakîju od slivîc.*)

sličîca ž, *dem.* od slîka – slika; umjetničko djelo izrađeno u bojama, u dvije dimenzije na plošnoj podlozi (na platnu, papiru, drvu, staklu i sl.) (*Čêra sêm dôbil lêpu sličîcu.*)

slônêk m, *dem.* od slôn – slon; životinja iz reda najvećih živućih kopnenih sisavaca sa surlom i kljovama, nadred kopitara (*Vîdêl sêm slonêka na têlêvîzoru.*)

sobîca ž, *dem.* od sôba – soba; prostorija u stanu, kući ili zgradi namijenjena boravku, radu ili odmoru (*Opîrva nâm stoji vîzâdnjoj sobîci.*)

stôlić m, *dem.* od stôl – stol; komad pokućstva s daskom (rjeđe plastikom, željezom i sl.) kao radnom i sl. površinom, s jednom ili više nogu (*Îmaš na stoliću novîne.*)

stol'n'âčêc m, *dem.* od stôl'n'ak – stolnjak; prekrivač za stol (*Pokâži kûmi nôvoga stol'n'âčêca.*)

stôlčêc m, *dem.* od stôlêc – stolica; komad pokućstva s naslonom, namijenjen sjedenju za jednu osobu (*Krävê so dojîli na stolčêcu.*)

stôl'čica ž, *dem.* od stôl'ka – ladica; klizni pretinac u stolu ili drugom kojem komadu pokućstva (*Papêri mi stojê fstôl'čici.*)

strêl'îca ž, *dem.* od strêl'a – strijela; drvena šipka s kamenim ili metalnim šiljkom, izbacuje se iz luka; sulica (*Îgral sễm sễ zlûkom i strêl'îcam.*)

sûn'čecê sr, *dem.* od sûn'cê – sunce; Zemlji najbliža zvijezda i središnje nebesko tijelo Sunčeva sustava (*Dễnễs nễbu grễlo sûn'čecê.*)

sukn'îčka ž, *dem.* od sũkn'a – suknja; jednodijelni ženski odjevni predmet (u nekih naroda i dio muške narodne nošnje) koji pokriva dio tijela od struka nadolje, a oblici i duljina mu se mijenjaju prema zahtjevima tradicije, običaja i mode; kotul, kikla, šos (*Îmaš lễpu sukn'îčku.*)

šal'îčka ž, *dem.* od šal'îca – šalica; manja posuda s ručkom sa strane iz koje se pije crna ili bijela kava, čaj itd. (*Pỗpil sễm šal'îčku bễle kẫvễ.*)

šaltvîca ž, *dem.* od šáltva – frula; dugački instrument od drva, cijev na rupe (*Mỗji so î̃šli na odočâš'čễ na Marî̃ju Bistrî̃cu i donễli so mi šẫltvicu.*)

škatûl'ka ž, *dem.* od škatûl'a – kutija; predmet čvrstih strana, ob. u obliku kocke ili kvadara, služi za čuvanje raznih predmeta (*Kû̃pi škatûl'ku šibî̃c.*)

špângica ž, *dem.* od špânga - kopča (za odjeću ili za kosu), ob. od okvira i dijela koji služi kao igla ili poluga kojom se učvršćuje (*Îmaš lễpu špângicu.*)

tan'ễrễc m, *dem.* od tan'ễr – tanjur; stolna plitka posuda šireg ruba iz koje se jede (*Pojễl sễm tan'ễrễc jû̃vễ.*)

taškîca ž, *dem.* od tôrba – torba; predmet u kojem se nose potrebne stvari (spisi, pribor za higijenu itd.), ob. se nosi o ramenu ili u ruci (*Îdễ fgrâd ztaškicôm.*)

trâvica ž, *dem.* od trâva – trava; zeljasta jednogodišnja ili višegodišnja biljka iz porodice trava s tankom, šupljom koljenastom vlati (*Pokôsîl sễm trâvicu prễd î̃žôm.*)

vânkušễc m, *dem.* od vâнкуш – jastuk; podloga na kojoj počiva glava za vrijeme odmora i spavanja; uzglavlje (*Nễmoj lễžâtî na tễm vẫnkušễcu.*)

vilîčka ž, *dem.* od vilîca – vilica; pribor za jelo kojim se nabada (*Pîkni to zvilîčkom.*)

vînceko sr, *dem.* od vîno – vino; alkoholno piće dobiveno vrenjem soka grožđa (*Velečasni säki दें पिजे vînceko.*)

vnûček m, *dem.* od vnûk – unuk; sin sina ili kćeri (prema djedu i baki) (*Börmeş si lêpo vnučekä näfçil dëlâti.*)

vodîca ž, *dem.* od vôda – voda; vodikov oksid, prozirna tekućina, u kemijski čistom stanju bez boje, mirisa i okusa; akva (*Donël sëm si mălo svête vodice.*)

vražîček m, *dem.* od vrâg – vrag; simbolično biće kao oličenje zla; đavao, napasnik, pali anđeo, sotona (*Bîla je zločêsta kâk mâli vražîček.*)

vrâčëca sr pl tantum, *dem.* od vrâta – vrata; otvor u zidu, na ogradi i sl. kroz koji se izlazi ili ulazi (*El mi ôčeş složîti vrâčëca na kokoşîl'n'aku?*)

vrûica ž, *dem.* od vûra – sat; sat (sprava za pokazivanje vremena) (*Îmaş lêpu vrûicu na zîdu.*)

vëtrek m, *dem.* od vëter – vjetar; općenito strujanje zraka (*Vëtrek pûşe jâko.*)

vûvëko sr, *dem.* od vûvo – uho; paran organ sluha, služi za percepciju zvuka i ravnoteže (*Znâl mę je jâpa navlêči za vûvëko.*)

vulîčka ž, *dem.* od vulîca – ulica; prometna uzdužna površina kroz naseljeno mjesto za pješake i vozila (*Nëgda sëm žîvel vu vulîčki.*)

zajčôk m, *dem.* od zâjçec – zec; divlja životinja (*Lepus*) iz reda glodavaca, porodica zečeva (*Leporidae*) s dugim zadnjim nogama i dugim ušima; zajec (*Dëñes möräm vlovîti zajčôka fštâli.*)

zdêl'čica ž, *dem.* od zdêl'a – zdjela; staklena, porculanska i sl. posuda u kojoj se hrana iznosi ili priređuje miješanjem i sličnim postupcima (*Fzdêl'čici so jabûke.*)

zvêzdica ž, *dem.* od zvêzda – zvijezda; svemirsko tijelo visoke temperature s vlastitim izvorom energije (*Nêbo jê pâno zvêzdic.*)

zêml'ica ž, *dem.* od zêml'a – zemlja; zemljište, tlo kao izvor dobara i hrane (*Nêbu nîkej ztê zêml'icë.*)

zûbêk m, *dem.* od zûb – zub; jedna od bjeličastih izraslina koštanog tkiva u čeljusti prevučenih caklinom, koje služe za grizenje i žvakanje (*Òpal mi jê pîvi zûbêk.*)

zûbâčkë ž pl. tantum, *dem.* od zûbâčë – grablje; oruđe za rad u polju i vrtu, ima zupce postavljene okomito na držak, služi za skupljanje pokošene trave, slame, poravnavanje prekopane zemlje i sl.; grabulje (*Zûbâčkam pokûpi to lîstje.*)

žarul'ica ž, *dem.* od žarul'a – žarulja; kruškasta staklena kugla koja kao izvor daje svjetlo od usijane niti; sijalica (*Prêgorêla jê čêra žarul'ica vkvîn'î.*)

žlič'čka ž, *dem.* od žlica – žlica; pomagalo za zahvaćanje i uzimanje u usta tekuće i žitke hrane; kašika (*Jêl sêm sladolêda žlič'čkom.*)

žêpêc m, *dem.* od žêp – džep; ušiven ili našiven dio na odjeći predviđen za odlaganje sitnijih predmeta ili za ukras (*Raščênol mi sê jê žêpêc na plêčë.*)

žênica ž, *dem.* od žêna – žena; odrasla osoba ženskog spola; žensko (*Môram iti domă svojôj žênici.*)

7. Zaključak

U radu je, na temelju transkribiranih podataka koji su prikupljeni za terenska istraživanja, prikazana tvorbena analiza umanjenica od imenica svih triju rodova u mjesnome govoru Podravske Sesvete. Tvorbenom se analizom prikazuje sufiksna tvorba koja je jedini način tvorbe umanjenica.

Kod umanjenica tvorenih od imenica muškoga roda najplodniji su sufiksi –*ek* (23) i –*ec* (15), slabo je plodan sufiks –*ič* (4), najviše je zabilježeno neplodnih sufikasa: –*ček*, –*čec*, –*eci*, –*iček*, –*ok*, koji se očituju u tek jednome ili dvama primjerima.

Tvorbena je analiza pokazala kako je za umanjenice od imenica ženskoga roda iznimno plodan sufiks –*ica* (55), slabo su plodni sufiksi –*ička* (12) i –*ka* (9), a neplodnih je sufikasa zabilježeno tri: –*čica*, –*ičke* te –*ke* i svaki se realizira u po jednome primjeru.

Umanjenica tvorenih od imenica srednjega roda je najmanje, što je opravdano s obzirom na zastupljenost imenica srednjega roda u hrvatskome standardnome jeziku. Kod takvih umanjenica nije zabilježen niti vrlo plodan, niti slabo plodan sufiks, već su zabilježeni samo neplodni sufiksi: –*ce*, –*ešce*, –*iče*, –*ece*, –*eko*, –*eco*, –*ček*, –*eka* koje možemo pronaći u jednome ili dvama primjerima.

U govoru se očituje potreba naglašavanja umanjenosti, stoga se često uz umanjenicu rabi pridjev mali – kojemu je osnovno značenje sitan, malen; (*Spi' kak mâli andêlêk, El si vîdla onôga mâloga cuclîncâ, Zövi mâlu mîcicu nêk îde jêst*).

Na granici osnove i nastavka promatrane su glasovne promjene. Pri tvorbi umanjenica zabilježene su sljedeće glasovne promjene: palatalizacija¹¹ (u koju uključujemo i promjenu $c > \check{c}$), gubljenje samoglasnika, jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe, jednačenje suglasnika po zvučnosti te jotacija.

¹¹ Palatalizacija je u pojedinim primjerima izostavljena (dlakîca, rukîca).

8. Sažetak

U radu se prikazuju značajke i posebnosti mjesnoga govora Podravske Sesvete u okviru podravskoga dijalekta kajkavskoga narječja. Nakon povijesnoga i jezičnoga pregleda donose se rezultati istraživanja tvorbenoga načina kojim se tvore umanjenice u govoru Podravske Sesvete. Izdvojeni primjeri prikazuju tvorbu umanjenica svih triju rodova. Iz analize tvorbenoga načina zaključeno je kako su za umanjenice od imenica muškoga roda vrlo plodni sufixi *-ek* i *-ec*. U tvorbi umanjenica od ženskoga roda iznimno je plodan sufix *-ica*. Specifičnost tvorbe umanjenica od imenica srednjega roda je u tome što nije zabilježen niti jedan vrlo plodan te niti jedan slabo plodan sufix, već je zabilježeno nekoliko neplodnih sufikasa. Pri tvorbi umanjenica dolazi do glasovnih promjena, stoga su u radu zastupljene i glasovne promjene do kojih dolazi na granici tvorbene osnove i sufiksa.

Posljednji dio rada pripada leksikografskoj obradi umanjenica – rječniku.

9. Ključne riječi

kajkavsko narječje, podravski dijalekt, govor Podravske Sesvete, tvorba riječi, sufix, umanjenice

The formation of diminutives in the speech of Podravske Sesvete

Summary

The paper discusses the characteristics and features of Podravske Sesvete local speech in the framework of the Podravina dialect of Kajkavian vernacular. After historical and language overview, the results of the study are shown, presenting the way of formation by which diminutives in the speech of Podravske Sesvete are formed. The examples that are taken out show diminutive formation of all three genders. The analysis of the way of formation has shown that diminutive nouns of masculine gender are characterised by very common suffixes *-ek* and *-ec*. In diminutive formation of feminine gender, the most frequent suffix is *-ica*. Specificity of the formation of diminutive nouns of neuter gender lies in the fact that there has not been any very frequent or less frequent suffix recorded, but there have been some infrequent suffixes recorded. Since there are sound changes that appear during the formation of diminutives, the work also presents the sound changes at the margin of base and suffix formation. The last part of the paper deals with the lexicographic analysis of diminutives – dictionary.

Key words

Kajkavian vernacular, Podravina dialect, speech of Podravske Sesvete, word formation, suffix, diminutives

10. Popis literature

1. Anić, Vladimir. 2003: *Veliki rječnik hrvatskoga jezika*, Novi liber, Zagreb.
2. Babić, Stjepan. 1991: *Tvorba riječi u hrvatskom književnom jeziku*, Nakladni zavod Globus – HAZU, Zagreb.
3. Barić, Eugenija. 1997: *Tvorba riječi*, u: Barić, E. i sur., *Hrvatska gramatika*, drugo promijenjeno izdanje, Školska knjiga, Zagreb, str. 285–357.
4. Crnić, Mirjana. 2011: *O jezičnim značajkama križevačko-podravskih govora* u: *FLUMINENSIA: časopis za filološka istraživanja*, Vol.21 No.2, Rijeka, str. 181–183.
5. Ivšić, Stjepan. 1996: *Jezik Hrvata kajkavaca*, prir. Josip Lisac, Matica hrvatska, Zaprešić.
6. Lončarić, Mijo. 1990: *Kaj – jučer i danas : ogledi o dijalektologiji i hrvatskoj kajkavštini (s kartom narječja i bibliografijom)*, Zrinski, Čakovec.
7. Lončarić, Mijo. 1996: *Kajkavsko narječje*, Školska knjiga, Zagreb.
8. Lončarić, Mijo; Celinić, Anita. 2010: *Dalibor Brozović o kajkavštini*, u: *KAJ – časopis za književnost, umjetnost, kulturu*, Vol.43 (215) No.5–6, Zagreb, str. 81–92.
9. Maresić, Jela. 1994: *Iz frazeologije govora Podravnih Sesveta* u: *FLUMINENSIA: časopis za filološka istraživanja*, Vol.6 No.1–2, Rijeka, str. 95–98.
10. Maresić, Jela. 1995: *Mali frazeološki rječnik govora Podravnih Sesveta* u: *Podravski zbornik*, 21, Koprivnica, str. 219–236.
11. Maresić, Jela. 2011: *Podravski kajkavski dijalekt*, u: *Rasprave: Časopis Instituta za hrvatski jezik i jezikoslovlje*, Vol.37 No.2, Zagreb, str. 451–466.

12. Maresić, Jela; Menac–Mihalić, Mira. 2008: *Frazeologija križevačko–podravske govora s rječnicima*, Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje, Zagreb.
13. Šerbedžija, Petra. 2013: *Pripadnost govora Podravske Sesveta kajkavskome narječju*, završni rad, Rijeka.
14. Vulić, Sanja. 2005: *Tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim čakavskim govorima*, doktorska disertacija, Rijeka.
15. Vulić, Sanja. 2007: *Prefiksno–sufiksna tvorba imenica u gradišćanskohrvatskim idiomima* u: *Čakavska rič. Polugodišnjak za proučavanje čakavske riči*, Vol.35 No.1, Split, str. 121–138.

Internetski izvor:

Hrvatski jezični portal: <http://hjp.novi-liber.hr/> (pristupljeno 26.8.2015.)

11. Prilozi

11.1. Ogled govora Podravskih Sesveta

Božićni običaji f Sesvetâj

P: Dobar dan, gospodine Željko. Možete li mi nešto reći o božićnim običajima u Podravskim Sesvetama?

O: Mōgel bi pūno tōga reći jēr kod nās se je pūno tōga dogâžalo. Kod nās je bīlo predbožićno vrēme i kōe je trājalo pred sām Bōžić i ljūdi sō se ftēm vrēmēnu priprâvl'ali sākī na svōj nāčin. Sāka obītel' ftēm vrēmēnu je od svōji domāči pōslov i nēkaj drūgo dēlala, znāči priprâvl'ala sē je za vēliki svētek. Tō sō i diktērale i sāmē vremēnske prīlike kāj sō mōgli ftēm rāzdbl'u delāti. Priprâvl'ali sō dŕva za grēti, vrežīvali dvōrišća, štāle, îze sō prefarbâvali, a domačīce sō ftēm rāzdbl'u obnavl'āle svōju svečānu nōšn'u, pōculīce, pōculīšća, oplēčke, čōje, debel'āšn'e rubāče i lâče, lajbēce, škŕil'āke. Nekoī kōī sō bīli mālō darovitēši v obītel'aj delāli sō dŕevēna raspēla. To je bīlo jāko značājno na sēlu. Dēlāli sō dŕevēne klōmpe, drven'āke, božīčne jaslīce, dŕevēne lampāše. Starēše žēne sō ftēm rāzdbl'u prēle i tkāle, a mlāde snēje i dēkle našivāvale sō rūčne rāde z božīčnē tēmāj. Mēnša dēca, dēčōkeci, klapīci kāk sō je zvāli mladīči, vēc sō počēli spūcn'avom, zbīče, spūcāl'kaj, šibīcaj, zmēnše klūče. Spretnēši kovāči kōī sō bīli kod nās na glāsu dēlāli sō možžāre, ā kōa îza je imāla ili domačīnstvo možžāra to je bīlo ōnda zavelīko jer pūcati z možžāra to je bīlo u ōno vrēme zavelīko.

Predbožićno rāzdbl'e ĩde svēta Lucīja sē do trinājestoga prosīnca. Gāzdarīce sāke obītel'i na tāj dnēv vēc od rān'a zasejāvale sō takozvānu božīčnu šenīcu. Zēmīvale su posūdicu, māloga tan'ēreća, lončīčka ili nekākvu limēnčīcu v kojōj je bīla pripravl'ēna zēmī'a i ōnda sō zīn'e vu tu zeml'īcu namētale. Dōk je to sē bīlo tāk pripravl'ēno i zgotōvl'ēno ōnda sō tū pōsudicu ste zīne pšenīcē dēli na tōpli bān'ek pēč. (Ōnda sō bīle i tē krūšne pēči i zēmī'ēne pēči). Dēli sō zāto

da bu tãm toplêše i da čẽm pŕvl'e pšẽnica sklĩje. Sẽ tũ trẽbãlo bĩti do vřẽmẽna Badn'ãka. E sãd ako je pšẽnica mãlko pŕvl'e znĩkla òna je pŕveč rãsla kãd je imãla toplĩnu. Ònda sũ tũ nekũe mlãjše žẽne zẽle škãrje i poštucãvale da bi dobĩle onũ visĩnu kãkvu očũ. A v domačĩnstvu kojẽ je bĩlo mãlo vẽkše jer ònda sũ bĩle pũno člãnov v obitẽl'i počẽli sũ s pleten'ẽm bĩčov kũi ne sãmo da sũ imãli sakodnẽvnu vũporabu nẽg mũral je bĩti dovřẽn do Badnjãka. Plẽli sũ bĩča od konopl'ẽne kudel'ẽ. I to sũ plẽli v jẽnostrũjk, dvũjstrũjk, trũjstrũjk i vĩšestřũjk. Òsim bĩča, zdelãvali sũ kanãska bičãl'a koã sũ ukrašĩvali zrezãvan'em. Nẽkoi kũi sũ bĩli spretnẽši delãli sũ tronũžnoga stũlčeca kũi je ĩsto mũral bĩti gũtov do Badn'ãka. Od svẽte Lũcije¹² do Božĩča nekũe sũ žẽne se slũžile brojenĩcom i to scrlẽnem lũkom. Tãk da sũ ga zrezãvale i od onĩ zřezẽvin sũ napřãvile dvanãjs mešẽcov i na sakoẽga sũ dẽle mãlo sũl'i i ònda sũ po tũmu mũgli zapazĩti i glẽdẽti kãk se kũi ovlažĩva, kãk je kũi mũker da bi řekli tãj bu mẽseć suvẽši, tãj bu mãlo kišovĩtẽši ili bu bẽz kišẽ. Ònda sposobnẽše žẽne sũ rũže delãle od krẽp papẽra koẽga sũ v dučãnu kũpile i ònda sũ kũpile nekakvũga drũta i ònda sũ od tũga delãle različĩte rũže òko lãmpe. Pũtočnĩce, žũrũžice, jorgovãne, krizantẽne i batũnije. Bĩle je okulãntov crlẽni, bẽli. Listĩči sũ bĩli zelẽni. Ònda sũ unũter sakojẽga cvẽta zdelãvale òno žũto od ĩsto takvĩ sličnĩ papẽrov. A bĩlo je i takvĩ domačĩc kojẽ sũ znãle od luščĩnẽ, od komušĩnẽ delãti različĩte cvetũke, golubẽke ili tičĩce različĩte, pẽvčẽce, racĩce koẽ sũ pũsle trẽbãli kãkti nãkiti za bũr. Te sũ cvetẽ kojẽ sũ nãpravile¹³ ònda sũ namẽtale u jẽnu košãricu koã se je priprãvl'ala za sãm Bãdn'ak za kičẽn'e sãmoga bũra. Jũš kãj je bĩlo kod nãs znãčajno je to da sũ delãle lãnceķe od sũšẽne šẽnĩčne slãme¹⁴, to sũ nĩzale na ničãnĩčki kũnẽc i ti lãnceķi sũ se ĩsto kãkti ũkrasi namẽtali po sobãj. Prvũj sũbi, v kuĩn'i, gde sũ vẽč òni obitãvali, a i delãle sũ i lusterẽķe. Lusterẽķe sũ ĩsto delãli od te šẽnĩčne slãme tãk da sũ to spãjali v jẽdnu na nĩti gũre v jẽdẽn nĩz i vẽzale i tũ se je ònda obesĩlo za trãm ili nẽgdẽ dẽlo v kũt v sũbi ili nũz kũpeć vẽkši ili nũz vẽkše kũpe

¹² Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [Lucijẽ]

¹³ Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [napřãvile]

¹⁴ Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [slãmẽ]

da bi se ščëm tẽ bõl'e ukrašìlo. Dòk sò nekoì koì sò bìli kanâsi v tòmm vrëmẽnu ìšli v šũmu i ònda sò zẽlẽn'avu skũpl'ali po šũmi tãk da bùde na tũ vrẽme prẽdbožìčno vẽn ìza pripravl'ẽna da bu v zẽlẽnìlu, da bu vẽnẽl'ẽ, da bùde onẽ rãdosti vĩše i vẽnẽl'a stẽm zẽlẽnìlom. I to se koristẽla mahovĩna. Ònda rãzne pen'ačĩce sò optgrãvali s onẽm vĩticama i donãšali sò domã za kĩčẽn'e¹⁵ kĩpov i vẽnčani¹⁶ slĩk, raspẽla Isusã Krĩsta i tãk dãl'e. Za tũ vrẽme sò vẽn odebirãlẽ najlẽpsẽ jabũke i tũ onẽ kojẽ sò bilẽ jãko crlẽne da bi je pomẽnãle ili po ormãrẽ ili nẽgdẽ po ladicãj jer jabũka v hĩzi ònda je znãčĩla vẽnẽl'e, rãdost, mlãdost, nekãkov põlet, põnos. Prĩje Bãdn'aka jõš sẽ se je mõralo, kãk bi se rẽnlo, onõ dvorĩšču dãti ìzglẽd da to bu se čĩsto, pomẽnẽno, štãle vrẽnžẽne, kõci obõjẽnì kãk bi čõvẽn rẽnkel z ovẽm vãpnom ili tãk kãj bi se nẽnkak kotõbož raskužìlo da nẽbi bìlo bẽnẽga ònda sò se i stũpi premal'ĩvali stẽm, premažĩvali zvãpnom. Imãli su te nekãkve svõje bõjẽ, zẽlẽnẽ kojẽ sò od prirodnĩ napravìli pãk sò i prvu strãn ìže prẽmal'ãli da bùde onãk vẽnẽlẽša, čĩstẽša, urẽnẽnẽša za te vẽnlike dnẽnẽ. Al je zaniml'ĩvo da sò pũno tõga od tĩ prirodĩn koristìli i ònda morẽmo rẽnčĩ da sò se tãkvi vračãli prãf svojõj prĩrodi kõjoj sò žìvẽnì kãkti pastĩri čũvajuçĩ krãvice, kõn'e, svĩn'e, a bìle sò i dẽkle rãcãrke kojẽ sò zvãli gũščãrĩce kojẽ sò tẽnãlẽ na pãšu svõje rãce, svõje gũske. čãk sò nekoì i tãk dalẽko dòšli da sò najlẽpsã pẽnja od ti domãčĩ žìvotĩn' kojẽ sò slũžile za rãnu jednostãvno spũknoli zn'ejovĩ krĩl i ìsto sò zn'ẽnã kitĩli tãk pojedĩne dẽlove òko važnẽnšì slĩk da nẽnkak dãdo lẽnšì ũgožaj za to vrẽme.

Nãjlẽnšẽ vrẽme sẽga tõga je bìl Bãdn'ak, dvajščetrtõga prosĩnca. Ònda je bìla je vãl'da nãjlẽnšã prĩprava za tãj vẽnĩki blãgdan, Bõžìč. Naročĩto je bìlo značãjno ftõm vrëmẽnu põlnočka. Põlnočka je bìla značãjna, kojõj sò se sĩ vẽnẽl'ĩli põsebno. Kõd nãs je bìlo ònda jõš mẽnštanov koì sò prẽn Drãve, koì sò bìli prẽn Drãve. čãk sò se i òni za tu polnõčku pripravl'ali i vẽn sò za dnẽnva prẽnšli ščãmce Drãvu da bi se nẽgdẽ na konakẽ kõd familĩje zadržãli da bi

¹⁵Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [kĩčẽn'ẽ]

¹⁶Kod drugih je govornika potvrđen izgovor [vẽnčani]

sudələvali na tøj značajnoj mēši kojū sọ zvāli pōlnočka. Al zanīmli'ivo je bīlo da sọ kāk sọ īšli ktøj pōlnočki, ōnda ne bīlo sēlo osvēt'l'eno, ne bīlo strūjē, nosilī sọ obīčne lampāše, to drēvēne lampāše kojē sọ namētali svēče lojenīce kojē sọ bīle voštenīce. Ne īmal nēko ōnda nekākvu posēbnu batēriju nēj sọ to bīli lampašēci kojē sọ od drēva napravīli, zvrāčēčē, ōnda sọ mōgli ili kmēši, tøj važnēsoj. Kāj je bīlo najvažnēše da sē pōslē kojē sọ trēbāli napravīti nāstojali sọ da tō do vēcēra napravē. Na bādn'e vēcē tāk da sē lēpo skrūšeno si morō kào obītel' pripravīti, oblēcī, oprāti, obūti i pripravīti za pōlnočku jēr ōnda zostāti z pōlnočkē smātralo se kākti nēkaj zavelīko, tō je ōnda nēkaj čūdno da nēko nēmre iti pogotōvo od mlājši, a ōnda je drugačēše bīlo tō v obītel'i jēr ōnda se je jāko držālo do pobōžnosti i vėrovālo se je pūno v Bōga i se svēčē po našōj cīrkvi jēr i ōna je cīrkva Sī Svēti. Tō bi bīlo mālo smēšno da nekoī ukučāni, tō je jedīno za onē vāžilo pravīlo da ostanō dōma koī sọ nēmochni, bētēžni, stāri za koē zaīsta se nēmre ni īskati da idō takvōj vėlikoj mēši. Kāj je bīlo najveselēše za mlājše ftōm Badn'āku tō je bīlo kičēn'ē bōra. Ali znāte i ōnda je bīlo tāk da tōga bōra nēso sī dōma imāli. E, nekoī sọ otīšli šūmu, posēkli ga, a ōnda sọ bīle dōsta nezgōdne stvāri. Dōbro je āko lugār ne nadōšel. I sād bržē stēm bōrom pōd mrāk, dēn prīje, dvā dāna prīje ili trī dnēva prīje donēli sọ ga nēkak po skrivēcīki zamotanōga v pōn'avi da ga nēje jēr ōnda sọ bīle jāko kāzne visōke jēr tō je posečēno budūče vėliko drēvo. E sād tōga bōra sọ ōni sēbi zēbirāli tāk nējde na vřju bōra koī je bīl nājlepši da bu tāj bōr nājlepši, nē. Ōnda sọ nekoī dēlāli stupčēca, okrūgloga koēga sọ mālo stesāli, doterāli, zrāšpali tāk mālo zōbl'ali kāk bi se rēklo zešmirglāli i ōnda sọ mu napravīli svēdrē vrtān'em rupīcu tāk kāj sọ mālo tōga zaoštrenōga ili zašpīčenoga bōra natēknōli na tāj, kāk bi rēkēl tīčkēc na koēm je mōgel nējde fkūtu kāk je bīlo prīkladno mēsto prvōj īži ili gdē sọ vēc bōra štēli imāti ili sọ ga nekoī čak na mēnši stōl dēli i da bi tām stāl kāj bi sī mōgli tō lēpše vidēti. Za kičēn'e bōra se sọ dēlāli od žīra, jabučīčki, sāmō sọ tō ōnda ili z ovēm krēp papērom omotāli ili zlatīnom kāk se je tō ōnda zvālo, onāj srebnāsti pāpēr koēm sọ bīle čokolāde kō je mōgel kūpiti ili sọ orēje īsto tāk zamātali da bi znečēm īmali nakitīti. Ōnda nēso imāli tākvu mogūčnost

da bi kûpili kupovně nâkite nêg sô sê tồ na domăči năčin rêşâvali. Măjkice sô spêkle mâle sakăkve kolăčêce, tồ sô bîle tîčice, golûbeki, lâstavice, vrapčêki, senîčice, a nekoê koê sô bîle sposobnêše sô skrêp papêra ili zovê luşžinê sô napravîle vêlike golûbe koê sô obesîle na mêtîkinu nît i svêzale na grančice i stêm sô zakičivale. Năvek je bîla gazdarîca dăvna kôd tồga kičên'a bôra i dëca bi săkaj nametăla, bi nametăla onû vîlinu kôsu, zlatnînu săkam. Ônda je tâ mămă: tû môrate dėti tồ, tû môrate onôga orêja dėti, tăm morăte gloubêka. Dăkle, ali dëci je tồ bîlo vêsêl'e. Jê, al morălo se pazîti da tâ dëca za vrême kičên'a bôra nêbi koêga orêja pôjela jêr ônda se je môralo orêje sâkno fstrugânčici čûvat. Stăra măjka je rêkla: Îsuse Bôže, el sô mîši ili veverîce pojêli mi orêje za nâkite, a jăsno, dëca sô bîla žêl'na sêga. Kolăčeci sô se môrali nêgd fkomôri čûvati, v ladicăj da nêbi dëca prîje nâkite pojêla i ônda kăj budô dëli, sămo nîti na bôr. Dăkle, bîlo je jăko zgodnî i šal'ivî trenûtkov. E săd, koî sô bîli snalažl'ivêši ti sô si nêkaj i pojêli. Rêkli sô: a măjka, vâl'da je nêko drûgi dôšel i tăk. I tồ je zgôdno bîlo. Kôd tồga kičên'ă bôra ôni sô sî bîli vêsêli, raspoložêni. Tồ sô se popêvale răzličite pêsme, o Isûsu, o Marîji, o Božîču, o svêtomu Mikûli. Svê se je tồ popêvalo nûz tồ kičên'ê bôra i sê je tồ morălo bîto gotôvo, mîslim, do odrêžênoga vrêmêna. Mîslim, dôk se je onô kăk bi se rêklo zamrăčilo navêčer jêr ônda sô imăli te obične petrolêjke dôma ili sô imăli nekoî sô svêčaj svêtili koî sô bîli mălo bogatêši, a strujê nêje bîlo ftô vrême. Ônad sô se sî ôko tồga bôra i okûpl'ali da vîde kăk sô ga napravîli, kăk sô ga za săm Bôžič pripravîli. Znăči, kăk bi se rêklo, do te pôlnočke môralo bîti se năran'eno, se vrêženo. Si sô se môrali navêčerati, zoprăti, pripravîti za tu năjvêksu, kăk bi se rêklo, mêšu pôlnočku. Tồ je bîlo zaniml'ivo po stărem pripovêdan'u ti stări măjki i starêši dëdêkôf kăk sô kôd năs japîc nêki govôrili, japîce sô tồ pripovêdale. Tồ sô tăk îšli l'ûdi po grupicăj z jednê vulicê, z drugê vulicê, s konakôv i sprêko drăvl'a. Si sô tăk îšli lêpo, tîho ili sô môlili¹⁷ po pûtu do cîrkve ili do famîlije koê sô dôšli prvo âko je bîlo predalêko, er tồ je sêlo dul'îne nekulîko kilometrôv. Tồ nêje săkomu bîlo lăko îti i na têm pûtu do cîrkve sô popêvali, tîjo razgovărjali.

¹⁷ Kod drugih je govornika zabilježen izgovor[molîli]

Pripovëdali sọ o pȏsle i tȃk sȅmu, a nȃjviše sọ se osredotočĩli na tȏ ȅto kȃkov bu dȏček tȏga svȅtoga Božĩća.

Još jȅdno zaniml'ivo je bĩlo ftȏm rȃzdbl'u prȅd sȃm Bȏzić, pȗkan'e slamȅ. Imalĩ sọ plȃste nȗz štȃgl'e, nȗz štȃle. Nekoĩ sọ na vřtu imalĩ. E sȃd, dȏk sọ, jȅr tȏ je bĩlo nȃjvekše vȅšȅl'e za dȅcu na sȃm Bȃdn'ak jȅr slȃma se je spȗkala. Stȃri domȃćĩn koĩ je bĩl gȃzda domȃćĩn tȃj je pon'ȃvu lȅpo zamȏtal tu slȃmu i ȏna se je svećȃno unosĩla fkũću. Tȏ nȅje sȃmo tȃk bĩlo, donȅseš, rastȅpȅš i gotȏvo. Tȏ je svȅ svȏju imȃlo obiĉȃjnost kȃk se je tȏ dȅlȃlo. Tȗ ga je dočekȃla domaćĩca, tȗ su dočekȃli si ostȃli ukućȃni dȏk je gȃzda napȗkal z onȅm klũĉom skoȅm je za pȗkan'e bĩl i dȅl tȏ pon'ȃvu i donȃšal fĩžu. Tȃj trenȗtek donȃšan'a slamȅ je bĩl zȃpravo rȃzgovor obitȅl'ski. Őnda gȃzda na prȃgu sọ ga dočekȃli svȅĉom ili ȃko sọ nekȃkvu imȃli ul'ȅnu lȃmpicu kȃj sọ svȅtili tȃk da se vĩdi kȃm bu on tȏ donȅšȅl, vȅĉ kojȃ je sȏba ta tȏ bĩla odrȅžȅna i pȏd koĩ stȏl tȃj svȅĉani bi tȏ trȅbȃlo donȅsti. Őnda kȃd je gȃzda ĩšȅl mȏral je rȅĉi: fȃl'en ĩsus i Marĩja. Ali je jȃko vȃžno kȃj je gȃzda zgovȃrjal dȏk je donȃšal tȗ slȃmu on je rȅkel:

Dȃj vam Bȏg kokošĩ, pĩščokov. Rȃc, rȃĉokov.
Pȗr, pȗrokov. Gȗsek, gȗščokov. Svĩn', prȃščokov.
Krȃf, tȅlokov. Kon'ȅv, ždrȅbokov. Dȃj Bȏg da
nȃm bĩla rȏdna godĩna. V goricȃj pȗni bĩli lȃgvi
vĩna. Na pȏl'u pȗne zlȃtnȅ šȅnĩĉȅ, a fĩzi drȏbna
dȅĉĩca. Őkre ĩže bĩlo vam zȅlȅn'e, fĩzi nȃvek
slȏga, zdrȃvl'e i vȅšȅl'e. Sȅ kȃj si od Bȏga
požȅlȅȅ, a nȃjviše mĩra i Božȅga blagosȏva.

Őnda sọ si uzvĩkoli: dȃj Bȏže, dȃj Bȏže, dȃj Bȏže.